

TAIKAA
KIERRÄTYKSEN

KIERRÄTYKSEN TAIKAA

Taide- ja muotoilukoulu Taika – Wellamo-opisto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Julkaisun tekemisen mahdollisti Opetushallituksen valtionavustus

Työt: Taikan oppilaat

Töiden ohjaajat: Eeva Kirilin-Helenius, Johanna Kivelä, Manna Kopra,
Arto Määttä, Mikko Tolonen ja Leena Töyrylä

Etukannen kuva: Otso Kulonen

Takakannen kuva: Freyja Salmi

Sisäkannen kuva: Otso Kulonen, Estrid Kulonen

Valokuvat: Teemu Töyrylä

Ulkoasu: Leena Töyrylä

Kiitokset Kujalan käsittelykeskuksen Johanna Ulmaselle ja Satu Kaarlalle.

Ja kaikille muille yhteistyökumppaneille.

Painopaikka: Mark Print Oy, Lahti

Paperi: Kansi Ensocoat 330g/m², sisus MaxiOffset 170g/m²

KIERRÄTYKSEN TAIKAA

Taide- ja muotoilukoulu Taika – Wellamo-opisto

LUKIJALLE

Kierrätyksen Taikaa -julkaisun sisältö tiivistyy kysymykseen: miten kotikaupunkimme Lahti – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 – näyttäytyy Taide- ja muotoilukoulu Taikan oppilaille ja opettajille erilaisina kokemuksellisinä, eettisinä ja esteettisinä todellisuuksina? Omassa osuudessamme ympäristöpääkaupunki -hanketta olemme lähestyneet kaupungin olomuotoja erilaisista tulokulmista. Ympäristömme hahmottaminen ja jäsentäminen perustuu subjektiiviseen kokemukseen. Vaikka havainnon kohteena oleva fyysinen ympäristö on kaikille sama, tulkintaa siitä suuntaa jo havaittu ja koettu: sama ympäristö havainnon kohteena tuottaa hyvinkin erilaisia tulkintoja. Tässä julkaisussa lukijalle on tarjolla Taide- ja muotoilukoulu Taikan oppilaiden ja opettajien työskentelystä syntyneitä visuaalista ja sanallista Kierrätyksen Taikaa Lahdesta ympäristöpääkaupunkina. Toimintamme pedagogiseksi lähtökohdaksi otimme tavallisia arkipäivän ilmiöitä, ja pyrimme tehtävänannoissa syventämään kokemustamme kohteista – oppilaan ja opettajan. Tarkastelun kohteeksi valikoitui JÄTE/ROSKA/KIERTOTALOUS – esteettisessä ja eettisessä merkityksessä. Esittelemme tästä teemasta syntyneitä julkaisun alkuosassa. Toiseksi teemaksi valittiin KAUPUNKILUONTO – ELÄIMET KAUPUNGISSA, ELÄIMENÄ KAUPUNGISSA. Tätä elämää esittelemme julkaisun toisessa osassa.

Mitä syntyi ilmiöstä ROSKA/JÄTE/KIERTOTALOUS? Aloitimme toteuttaa teemaa opintokäynnillä Kujalan jätteen käsittelykeskukseen, jossa meitä opastivat kierrätyksen saloihin ympäristökouluttaja Johanna Ulmanen ja ympäristökasvattaja Satu Kaarla. Pääsimme opastetulla kiertoajaelulla tutustumaan käsittelykeskuksen niihin toimintoihin, joihin keskuksen asiakkailta ei normaalisti ole pääsyä.

”Taide- ja muotoilukoulu Taikan oppilaat ilahduttivat Kujalan käsittelykeskuksen väkeä iloisella ja innostuneella läsnäolollaan. Me neuvojat saimme ihastella oppilaiden tarkkanäköisyyttä vierailujen aikana saaden huippuhyviä kommentteja jätteiden lajittelusta ja hyödyntämisestä. Käsittelykeskuksen muikin henkilökunta halusi järjestää oppilaille jänniä elämyksiä, ja saimmekin monella kierroksella katsella ihan läheltä, kuinka suuret koneet olivat työn touhussa valtaviin materiaalikasojen päällä.” Johanna Ulmanen, ympäristökouluttaja

Tervetuloa Kierrätyksen Taikaan!

Sanastoa: Petipotilas tarkoittaa vanhaa jätteiden sijoittamispaikkaa.

Sitä, mitä ennen kutsuttiin kaatopaikaksi.

JÄTTEEN TARINA – ROSKAN UUSI ELÄMÄ

Tehtävä sai alkunsa kahvilassa kuulemastani lapsen kysymyksestä äidilleen siitä, mihin ohikulkeva jäteauto vie lastinsa. Äiti selitti, ja tytär kysyi, että voisivatko he käydä katsomassa minkälainen on se paikka, mihin jätteet päätyvät. En tiedä, pääsikö tytär näkemään käsittelykeskusta, mutta Taikan oppilaat pääsivät.

KIERRÄTYSASTIAN UUDET VAATTEET

Keskustelimme oppilaiden kanssa luokassa kierrätyksestä – lajittelusta yleensä. Seuraavaksi otimme tutkimisen kohteeksi luokan lajittelujäteastiat. Sitten seurasimme jätteen päätymistä luokista koulun takapihalla oleviin isoihin astioihin, mistä jätteet lopulta kuljetetaan Kujalan käsittelykeskukseen. Sinne mekin oppilaiden kanssa lopulta päädyimme: pääsimme seuraamaan lajittelun koko prosessin alusta loppuun saakka. Muutamia näkemyksiä koulun takapihan kierrätysastioista.

”Ne olivat rumia, ja en pitänyt väristä. Väriä vois parantaa.”

”Ne oli rumia. Ruman värisiä. Sottaisia ja pahan hajuisia. Muuten ihan kauniita.”

”Jotkut olivat hienon värisiä.”

”En tykkää mustasta, mut tykkään vihreästä.”

”Joo. Hienon värisiä, kauniita.”

Opintomatkan jälkeen mietimme oppilaiden kanssa jäteastioiden esteettistä hahmoa. Oppilaat saivat suunnitella ja toteuttaa haluamansa uudenlaisen visuaalisen ilmeen kierrätysastialleen, ja päättää, minkälaiselle jätteelle suunniteltu roskis on tarkoitettu.

Paperijäte

PAPERIJÄTE

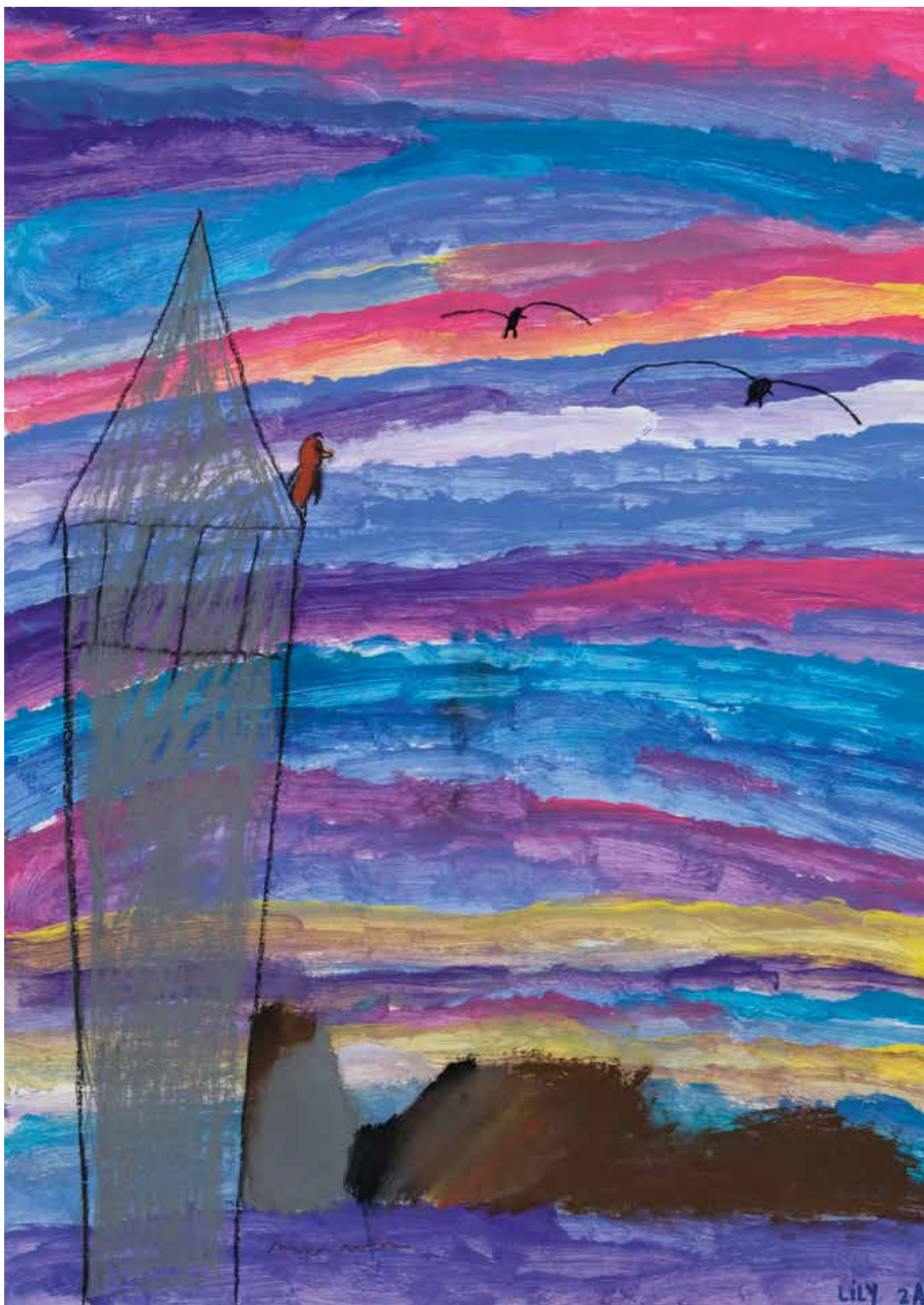

TUNNELMIA JA MUISTIKUVIA KUJALAN KÄSITTELYKESKUKSESTA – 1A, E2, 2A, 2C, 4A, 6A

”Jäi mieleen karhu. Luulin, et oli oikea. Ja silputut risukasat. Saniteettijätteestä saa tehtyä tiiliä.”

”Opin uusia asioita. Kattohuovasta voi tehdä asvalttia.”

”Iso kasa missä oli kaikkea sänkyjä, tuoleja ja sohvia ja kaikkea.”

”Oikeesti, että ne roskat lajitellaan niin tarkasti.”

”Petipotilas.”

”Petipotilas.”

”Tosi kiva reissu mutta siellä haisi kamalalta, se iso jätevuori ainakin.

Se vanha, jota sanotaan petipotilaaksi.”

”Aika jännä juttu taisi olla myös käynti valtavan kokoisen Petipotilaan vierellä. Onneksi emme enää koskaan saa hoidettavaksemme toista samanlaista potilasta, koska nykyisin jätettä kierrätetään uusien tuotteiden raaka-aineeksi, ja kierrätyskelvottomasta osasta tuotetaan sähköä ja lämpöä koteihimme.”

Johanna Ulmanen, ympäristökouluttaja

I

LIKE

RECYCLING!

Eemel 62

LOGO KIERRÄTYKSELLE – 6B MEDIATAITEEN PERIODI

Keskustelimme oppilaiden kanssa asenteesta: omasta näkökulmasta kierrätykseen ja maailmanlaajuiseen ilmastomuutokseen. Oman näkökulman piti tulla selkeästi ja ymmärrettävästi esille merkissä. Oppilaat suunnittelivat ja toteuttivat tekijän itsensä ”näköisen” logon käyttöönsä. Merkki maalattiin nappipeiteväreillä ruskealle pakkauspahville kuultavin sävyin. Maalaus pohjat leikattiin laatikoista, joissa oli tullut Taikaan taiteilijatarvikkeita. Merkin voi sijoittaa kotiin ”huoneentauluksi”. Siitä voi halutessa teettää painokuvan vaikkapa kangaskassin tai muuhun vastaavaan kestävästä kehitystä tukevaan kohteeseen.

”Työssä oli hauskaa se, että sen sai suunnitella täysin itse.

Pidin siitä, että kuvan sai päättää, kunhan se sopi kierrätyslogoon”.

”Logon tekeminen ja keksiminen oli hauskaa ja luovaa”.

”Oli kivaa suunnitella oma logo kierrätykselle, koska se on hyvä aihe”.

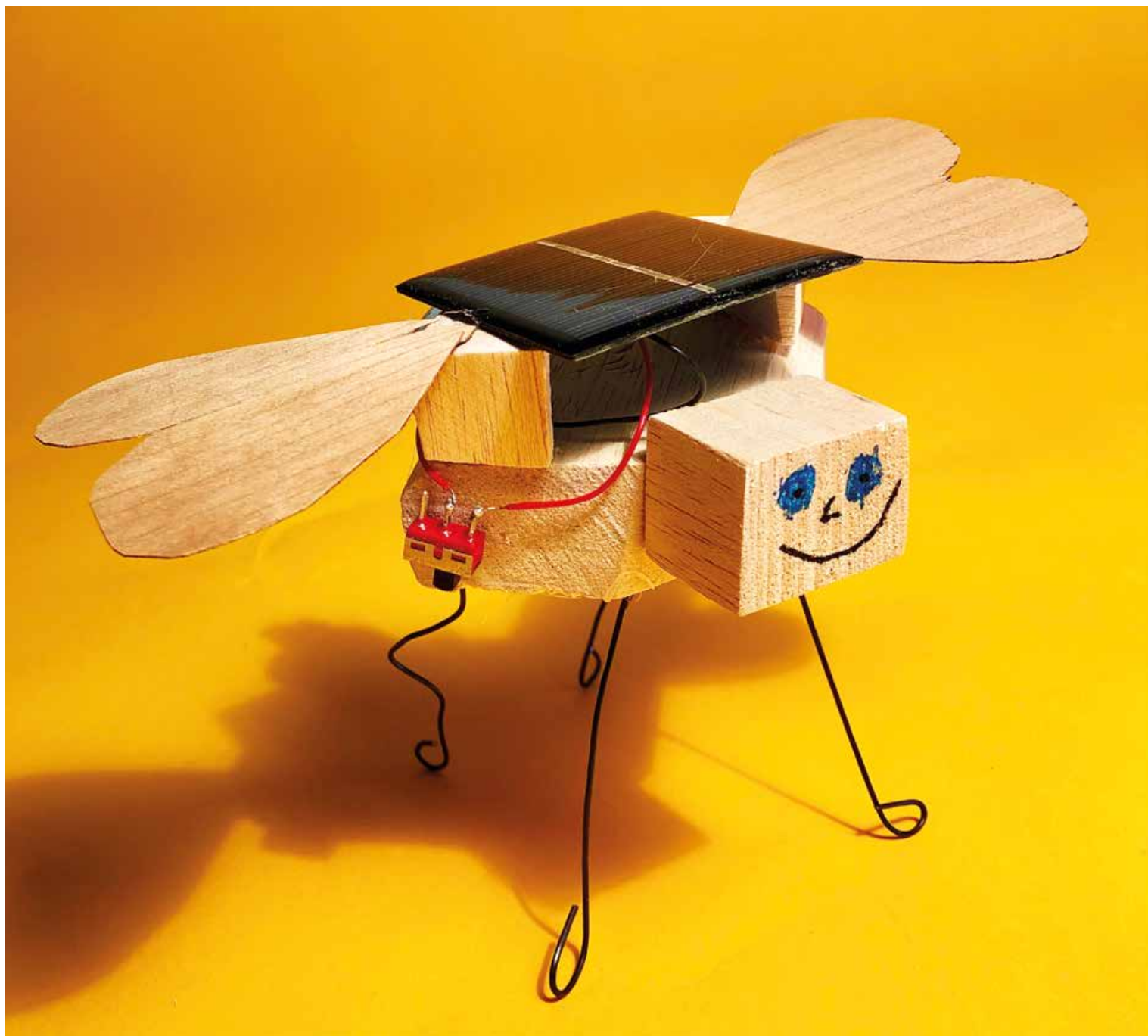

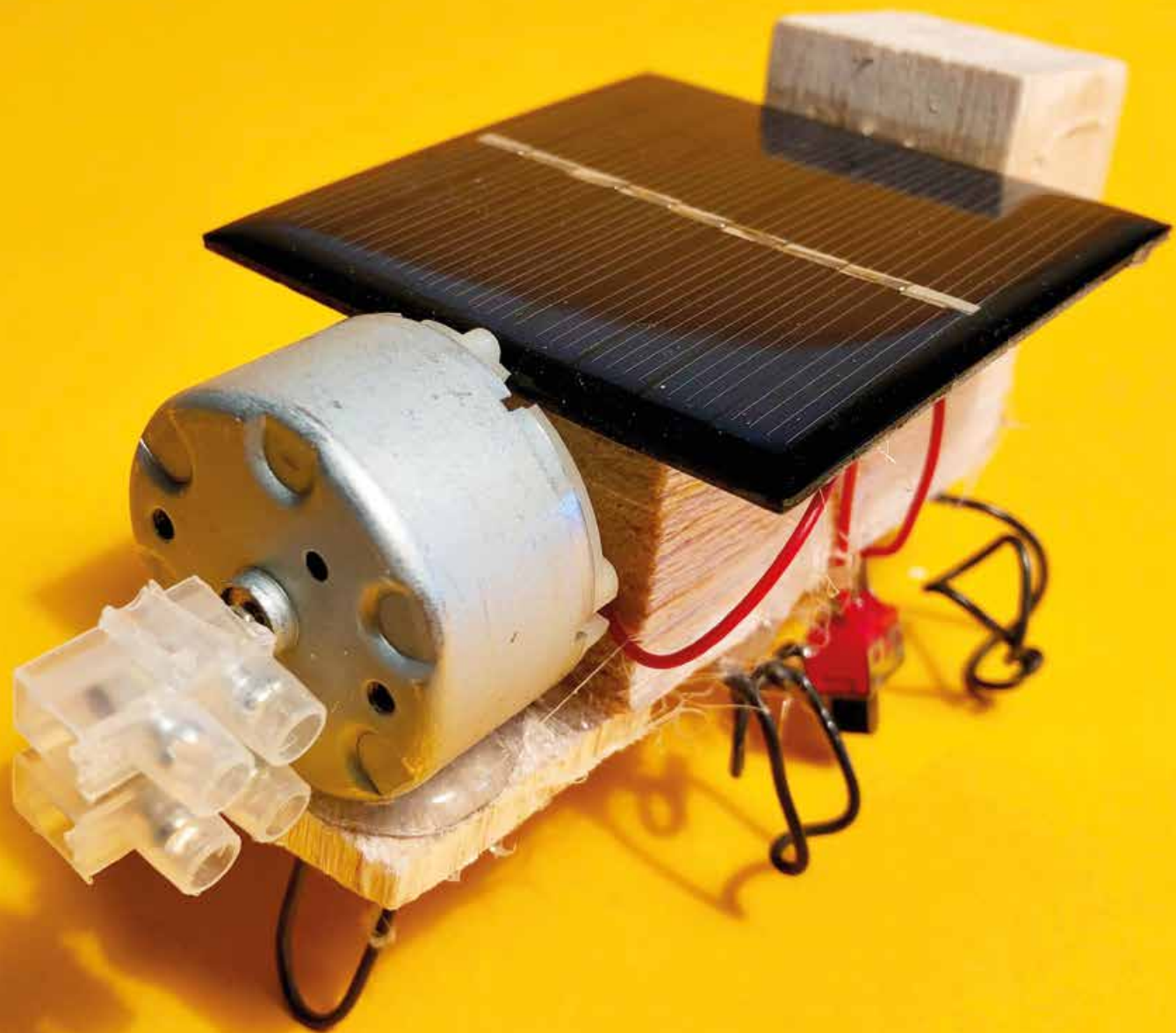
SMOKING EARTH

PARISTON KIERRÄTYSASTIA – 3B, 3C, 4C

Keskustelimme oppilaiden kanssa siitä, mitkä laitteet kotona tarvitsevat paristoja toimiakseen. Tutustuimme erilaisiin paristomalleihin, ja pohdimme, mitä paristoille täytyy tehdä ennen kuin sen saa kotona laittaa kierrätysastiaan ja minne paristot palauteaan astian täytyttyä.

Otimme koulun varastosta uusiokäyttöön kuivuneet punasavet. Savet paloiteltiin, kostutettiin ja annettiin muhia viikon verran. Sen jälkeen ne muokattiin sopivan kokoiseksi paketeiksi. Paristojen kierrätysastia muotoiltiin savesta makkaratekniikalla. Astian pintaan rakennettiin reliefinä pariston plus- ja miinusnavat ja kierrätyslogo. Merkit kertovat, mikä astiasta on kyseessä. Raakapolton jälkeen astiat lasitettiin sivellinlasitteilla.

SANDAALIT YLIJÄÄMÄMATERIAALISTA – 2B

Sandaalit on suunniteltu ja rakennettu niin, että ne sopivat tekijänsä jalkaan. Ensin valmistimme jalan mukaisen prototyypin, jossa tuli näkyväksi sandaalin hahmo. Sitten toteutimme kengät muista tehtävistä yli jääneellä materiaalilla. Värinsä sandaalit saivat peiteväreillä maalaten.

”Mä pistän nää sit kotona jalkaan.”

”Voiko näillä kävellä?”

LAHTI GREEN DESIGN WEEK 2021 – YHTEISÖLLISTÄ YHTEISTYÖTÄ

Taide ja muotoilukoulu Taikan perusopetusryhminen oppilaat rakensivat yhdessä koulun ”nurkista” löytyneestä ylijäämä tavarasta tilateoksen Sammonkatu 8 H tuulikaappiin.

Työllä osallistuimme Lab University of Applied Sciencesin järjestämälle Lahti Green Design Weekille 2021.

OPINNÄYTETYÖ REWORK/D – MUOTOILUN TYÖPAJA

”Mallistomme ideana oli kierrättää ja tuunata käytetyistä vaatteista jotain aivan uutta. Vaatteet sopivat kenelle tahansa sukupuolesta tai identiteetistä riippumatta, sillä niissä yhdistyy feminiinisyys ja maskuliinisuus. Halusimme todistaa, että kirpputorivaatteet voivat olla yhtä hienoja tai jopa hienompia kuin nykyinen pikamuoti. Vaatetus ja kierrätys on meillä kummallakin lähellä sydäntä ja halusimme, että mallistossamme yhdistyy muoti ja kestävä kehitys. Mallistomme kehottaa ihmisiä ilmaisemaan itseään heille tärkeistä asioista.”

Aapo ja Eetu Mäkinen

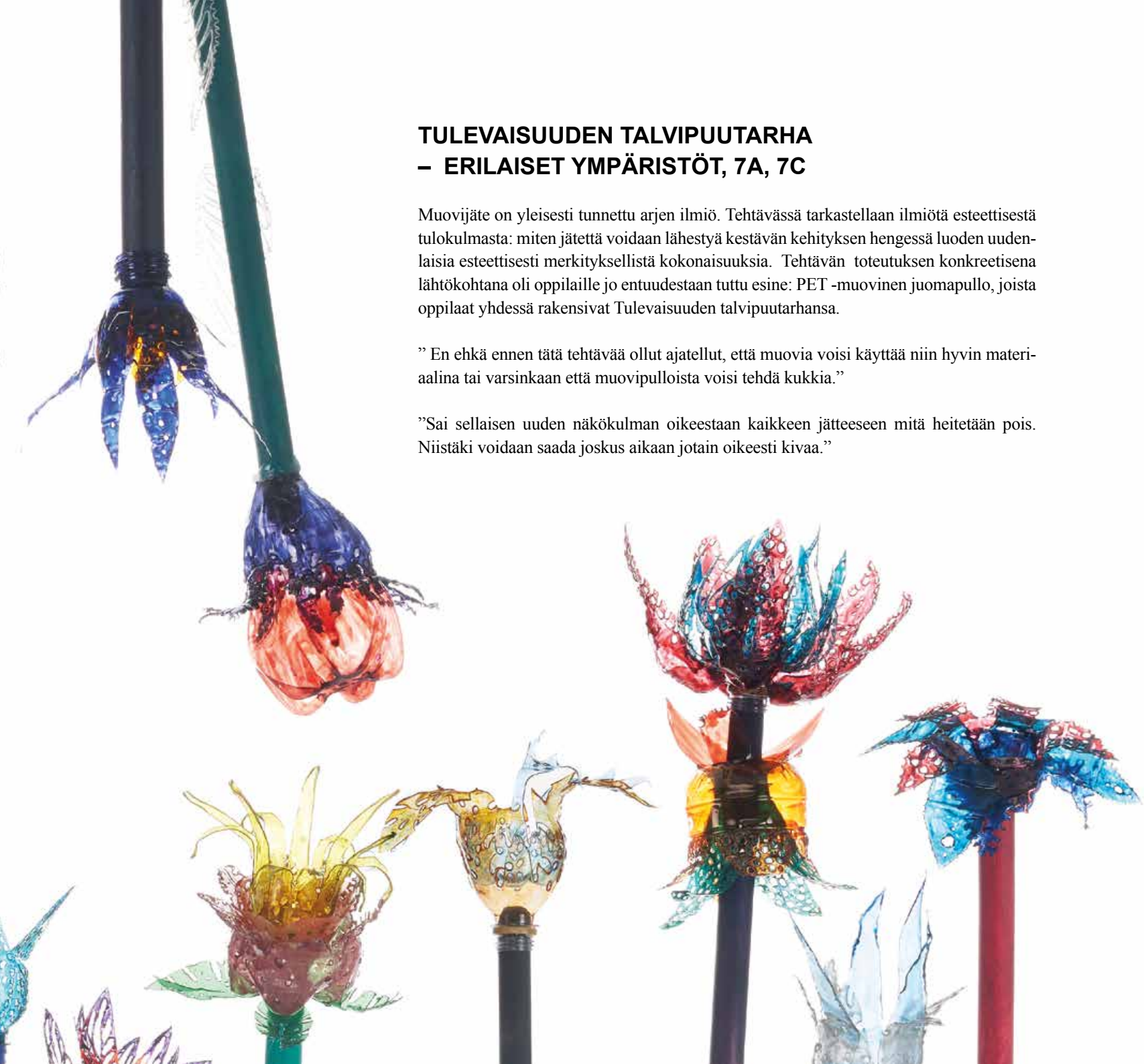

TULEVAISUUDEN TALVIPUUTARHA – ERILAISET YMPÄRISTÖT, 7A, 7C

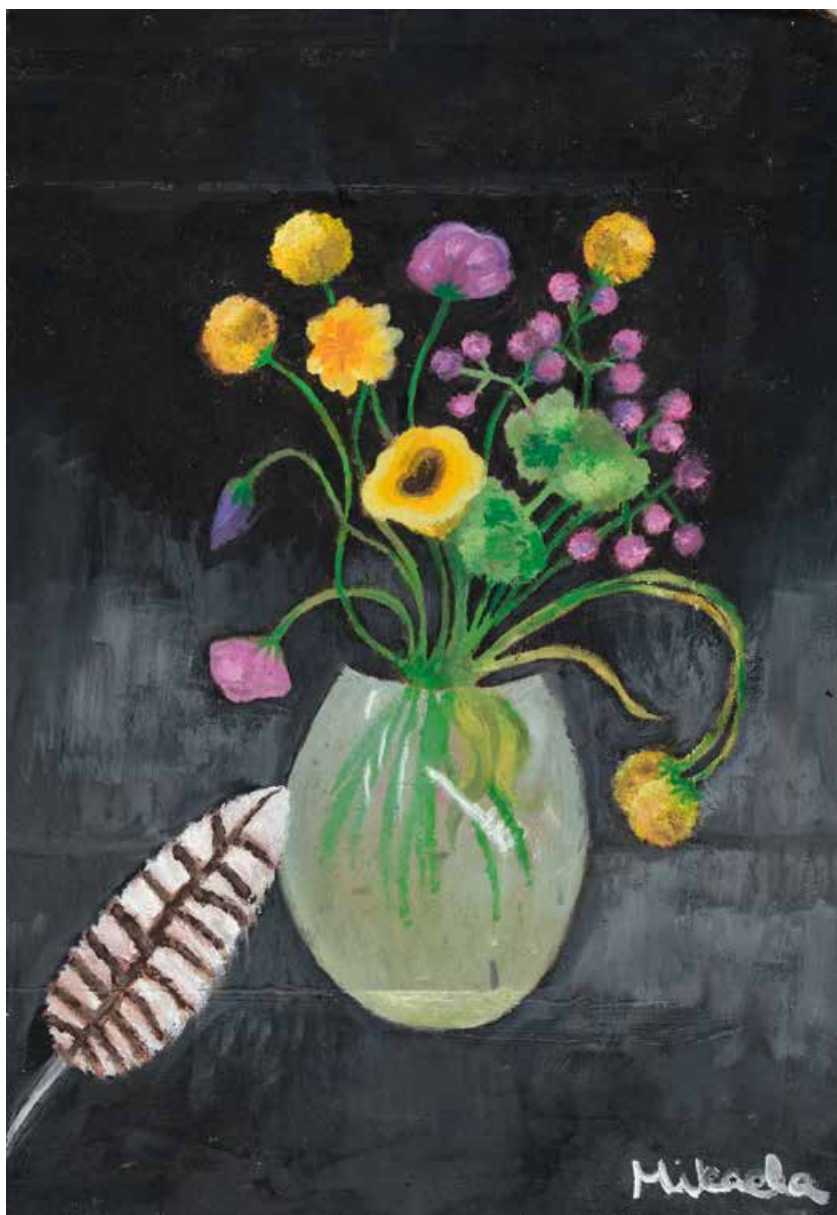
Muovijäte on yleisesti tunnettu arjen ilmiö. Tehtävässä tarkastellaan ilmiötä esteettisestä tulokulmasta: miten jätettä voidaan lähestyä kestävän kehityksen hengessä luoden uudenlaisia esteettisesti merkityksellisiä kokonaisuuksia. Tehtävän toteutuksen konkreetisena lähtökohtana oli oppilaille jo entuudestaan tuttu esine: PET -muovinen juomapullo, joista oppilaat yhdessä rakensivat Tulevaisuuden talvipuutarhansa.

”En ehkä ennen tätä tehtävää ollut ajatellut, että muovia voisi käyttää niin hyvin materiaalina tai varsinkaan että muovipulloista voisi tehdä kukkia.”

”Sai sellaisen uuden näkökulman oikeestaan kaikkeen jätteeseen mitä heitetään pois. Niistäki voidaan saada joskus aikaan jotain oikeesti kivaa.”

EKSPRESSIIVINEN KUKKAMAALAUUS BAROKIN AJAN HENGESSÄ – PIMA1 TYÖPAJA, 7 PIMAPERIODI

Tutustuimme kukkamaalauksen historiaan 1600-luvulta nykypäivään. ”Kierrätimme” Barokin ajan näkemystä elämän hetkellisyydestä ja yhdistimme aikakauden kuva-symboliikkaa ekspressionistiseen maalaustapaan ja nykytaiteeseen. Vanhat sottaiset maalausalustat toimivat hyvänä lähtökohtana, ja alusmaalauksena kerrokselliselle työskentelylle: värin valuttamiselle, palettiveitsellä maalaamiselle sekä raaputtamiselle että paksuille värikerroksille.

”Minusta on mukavaa, että ei aina tarvitse käyttää uusia materiaaleja. Koko työ ja aihe olivat kivoja ja kiinnostavia. Käytin maalauksessa runsaasti maalia, se näyttää kolmiulotteiselta”.

ELÄIMENÄ KAUPUNGISSA – PIMA 1

”Minkälaista on olla eläimenä kaupungissa? Liikennettä, melua, ruuantähteitä maassa? Otin työhöni inspiraatiota Lahden linnuista.”

**PÖLLÖT YMPÄRISTÖKAUPUNKILÄHETILÄINÄ
– 4C, 5A, 6 MEDIATAITEENPERIODI**

”Hei! Juuri SINÄ! (Lue tämä kirje ajatuksella.)”

”Meidän täytyy toimia nyt, jokaisen täytyy osallistua ilmastonmuutoksen torjumiseen!
Jokainen teko auttaa! Kiitos!”

”Haluaisin että koirankakat kerättäisiin maasta. Ja roskia ei heitellä minne vaan.
En tiedä että kuuluuko tämä aiheeseen mutta haluaisin Karistoon Skeitti Poiston.”

”Hei Lahtilaiset, ketkä ulkoiluttaa koiria. Voisitteko kerätä Koiramme jättämät
KAKKAT ettei muut astu niiden päälle. Kiitos!”

”Eräs Lahtelainen! Jos luet tätä haluan sanoa vain yhtä asiaa. Laita käytetyt maskit, banaaninkuoria ja muita roskia roskikseen eikä meidän ihanaan suomen luontoon. Asut suomessa, ja olisi kivaa jos tämä maa olisi ihana, siisti ja ilman roskia. Toivon hyvää päivää!”

”Hei suomalaiset! Laittakaa maskinne roskiin, kun meillä niitä roska-astioita on melkein joka paikassa.”

”Hei koko maailma! Älkää olko siellä suihkussa ikuisuutta!”

”Hei! Muista pitää luonnosta hyvää huolta! Metsät ovat tärkeitä. Ilman niitä ei saa happea!”

KAUPUNKILUONTO

HALTIAKOTO KIERRÄTYS- MATERIAALISTA – 4B

Tehtävän lähtökohtana oli Lahden lajitteluaseman kaveriksi nimetyn ”Messi Meninkäisen” rooli ja tehtävät jätteen kierrätyksessä. Oppilaat suunnittelivat haltijahahmon omaksi kierrätyskaveriksi, jolle toteutettiin kierrätysmateriaaleista kutoen asumus.

KAUPUNKILUONTO – ELÄIMET KAUPUNGISSA, ELÄIMENÄ KAUPUNGISSA – 2A, 2C

Elämme kaupungissa. Kaupunki kuuluu kaikille: kaikenlaisille ja -ikäisille ihmisille, kasveille ja eläimille. Miten kaupunkia ja sen viheralueita tulisi suunnitella ja rakentaa, että kaikilla olisi mahdollisimman hyvä olla? Mitä voisimme omalta osaltamme tehdä? Tehtävissä punaisena lankana oli oman asumis- ja elämysympäristön havainnointi: rakennetun arkiympäristön ja luonnon monimuotoisuuden merkityksen pohtiminen. Matoja, muurahaisia, toukkia, hyönteisiä, lintuja ja nisäkkäitä. Niin paljon elämää joka puolella! Niin paljon ääniä, tuoksua ja tuntoja! Moniaistisuus.

JÄNIKSÄ, RUSAKOITA JA CITYKANEJA – KUKAPA EI OLISI NIITÄ NÄHNYT!

Piirsimme lyijykynällä jäniksiä ja harjoittelimme pehmeän ja karvaisen materiaalin kuvaamista. Ja vaikka jänikset eivät juurikaan pesiä rakenna, me rakensimme valkosavesta muovailuille jänksillemme pesäkolon luonnonmateriaaleista ja paperimassasta.

”Meidän pihalla käy tosi paljon jäniksiä ja rusakoita, mutta ei niitä tapahtumia oikein näe kun me ollaan sisällä silloin kun ne on siellä. Viime vuonna ne söi meidän tulppaneja. Ja kerran me nähtiin kaverin kanssa hiiren jälkiä koulumatkalla. Rottiakin on.”

RYIJYT LUONNON MATERIAALEISTA – 4B

Ryijyjen lähtökohtana olivat luonnosta ja koulun varastosta löytyneet luonnon materiaalit. Ne ”kudottiin” palttinasidoksella pieniksi ryijyksi.

HYÖNTEISHOTELLIT – 4B

Tehtävän lähtökohtana oli pölyttäjähönteisten pesintäpaikkojen määrän väheneminen ja sen negatiivinen vaikutus luonnon ja ravinnon kiertokulkuun. Hyönteishotellien sisälle sijoitetut luonnonmateriaalit on kerätty keväisellä retkellä, jossa myös tutustui Lahden luontoalueisiin ja kulttuurimaisemiin.

Kotikaupunkimme Lahti valittiin Euroopan ympäristöpääkaupungiksi 2021 ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina. Tämä julkaisu esittelee Taide- ja muotoilukoulu Taikan oppilaiden ja opettajien erilaisista lähtökohdista pulppuavia näkemyksiä esteettisestä ja eettisestä elämis- ja asumisympäristöstämme: Lahdesta kotikaupunkina – ympäristöpääkaupunkina. Osallistumisemme Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021 hankkeeseen, josta julkaisun sisältö on koottu, mahdollisti Opetushallituksen valtionavustus.

Taide- ja muotoilukoulu

WELLAMO-OPISTO

TAIKA

